

Остання ніч (скорочено)

Михайло Старицький

Головні герої:

Степан Братковський – підचाший львівський; молодий ще, але жовтий, худий і знеможений; оброслий бородою, посивішаю строха. В арештантськiм халатi; в'язень.

Інстигатор – тодішній осудник; остаркуватий, сивенький; жовчна і злобна фігура. Поляк.

Сторож – добрячий, сердешний дід, з сивими навислими бровами, а від того й з суровим виразом.

Бурграбя – замковий і тюремний комендант, середніх літ; поляк.

Ксьондз – худий і блідий.

Остап – товариш Степана; молодий.

Тася Братковська — жінка Степанова; у сні вона удає і панну, і молодичку. У сні тільки вона жива, рум'яна, а так – змарніла, бліда.

Мати Степана – тінь старої покійниці.

Голоси хлоп'ячі, чоловічі і жіночі.

Вартові.

Картина 1 "Остання ніч" короткий зміст

Діється в місті Луцьку у 1702 році; за панування Польщі.

Братковський сам у камері, де читає свій осудний лист. Згадує, як його схопили і не знає, що тепер з його Тасею і сином. Ранить себе кайданами, що тримають руку, але не зважає на це. До камери входить Інстигатор з іншими і питає, чи згоден Братковський з осудним листом. Потім сповіщає йому, що жона його жива і він може випустити на волю і Степана, якщо той здасть своїх товаришів. Степан відмовляється, тоді Інстигатор пропонує зректися віри і стати католиком, але і тут Братковський відмовляється. Братковський каже, що немає свідків того, що він заколотник. Тоді з глибини кімнати Інстигатор кличе свідка. Ним виявляється найліпший товариш Остап. Братковський не вірить своїм очам і впадає у розпач. Остап відмовляється від попередніх свідчень і його виводять.

Інстигатор наказує накормити і напоїти в'язня, так як він вже останній день у камері. Братковському приносять їжу і вино, але він не розуміє чому. Сторож (теж виявляється українцем) розмовляє з Степаном і радить зректись на словах, щоб вийти на волю, а далі робити, як велить серце. Степан відмовляється і просить відчинити вікно, щоб "напитися повітрям". Сторож виконує прохання.

Братковський чує хор, що співає про долю полеглого козака і замислюється на пропозицією сторожа, але знов відкидає її.

Далі Степан чує новий хор, вже весільний, який супроводжується сміхом і радощами надворі. До в'язниці приїжджає Тася, але її в цей день не пускають до Братковського, бо вже пізно. Степан радіє і має надію на порятунок, заходить

комендант і дає йому святе письмо. Степан читає книгу і вирішує не поступатися їй надалі.

Картина 2 "Остання ніч" короткий зміст

Братковський засинає і сниться йому сон: Степан з Тасею приходять на зустріч з іншими бунтарями серед яких селяни, міщани і козаки. Степана обирають ватажком, а потім облава. Тася і Степан залишаються у двох і чекають на розправу. Гримить грім, блискавка і з'являється якесь страшидло, яке уособлює в собі зло.

Братковський просинається, радіє, що то сон і чекає на кінець ночі, щоб скоріш побачити Тасю. Приходить Ксьондз і спершу хоче привернути Степана до своєї віри. Потім також радить прийняти все на словах, щоб вийти на волю. Але коли бачить сильний дух його, підтримує Степана і каже: "О сину мій! Ти переміг мене, Твоїй душі величній я вклоняюсь..." Степан стає навколішки, Ксьондз йде просити за Степана. Братковський залишається сам і розуміє, що вороття вже немає і засинає. Йому сниться Тася разом з дитиною, а потім приходять він і вони щасливі. Потім прибігає Остап і каже, що треба тікати, декого з бунтарів вже зловили. Степан з підтримки Тасі каже, що треба не тікати, а визволяти товаришів. За ними приходять, б'ють його і Тасю. Далі Степану сниться мати, яка заспокоює його.

Настає ранок, до Братковського заходить комендант, ксьондз, сторож, два вартових. За дверима видно двох катів. До камери вбігає Тася. Завіса.